

4.2.2025

Diaarinro VN/25123/2024

Ennallistamissuunnitelman valmistelun teemaryhmän 1

Maa- ja sisävesiluontotyypit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet (Artiklat 4 ja 9),

3. kokous

Aika: Tiistai 4.2.2025 klo 12.30–15.00

Paikka: Teams

Paikalla: Mikko Kuusinen (pj), Olli Ojala, Hanna-Leena Keskinen, Turo Hjerppe (ympäristöministeriö), Katja Matveinen (varapj), Jouni Tammi, Janne Pitkänen, Antti Parjanne, Antti Leinonen, Antti Sallinen (Suomen ympäristökeskus), Pauliina Louhi (Luonnonvarakeskus), Santtu Kareksela (Metsähallitus Luontopalvelut), Niklas Björkqvist (Metsähallitus Metsätalous Oy), Pirkko Siikamäki (ELY-keskus), Jarkko Nurmi, varajäsen Mari Lyly (Suomen riistakeskus), Mats Godenhielm (Suomen ympäristökeskus), sihteeri Aija Kukkala, Marita Arvela (Suomen ympäristökeskus) ja Raisa Nikula (Luonnonvarakeskus)

Poissa: Esko Hyvärinen (ympäristöministeriö), varajäsen Ville Schildt (maa- ja metsätalousministeriö), varajäsen Sakari Sarkkola (Luonnonvarakeskus), varajäsen Hannu Lehtonen (Metsähallitus Metsätalous Oy), varajäsen Marja-Liisa Pitkänen (ELY-keskus), varajäsen Raisa Tiilikainen (Metsähallitus Luontopalvelut), varajäsen Arto Sorri (Suomen metsäkeskus), varajäsen Mari Annala (Suomen ympäristökeskus)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.31. Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen

Kahden edellisen eli 17.1.2025 ja 30.1.2025 pidettyjen kokousten pöytäkirjat hyväksyttiin niihin esitetyin korjauksin ja lisäyksin.

3. Luontotyyppitaulukon läpikäynti (Marita Arvela)

Marita Arvela esitteli teemaryhmän edessä olevan työn yleiskatsaukseksi ja tueksi taulukon (Liite 1), jossa ryhmän vastuulla olevista 65 luontotyyppistä annetaan olennaisia tietoja, mm. suojelutaso vuoden 2019 luokittelussa, asema ennallistamisasetuksen liitteen 1 luontotyyppiryhmityksessä ja käsittelyn aloituspäivämäärä teemaryhmässä. Puheenjohtaja päätti lykätä tunturien käsittelyä, jotta raati ehtii sen käsitellä ennen teemaryhmässä käsittelyn aloittamista.

4. Hyvä tila ja heikentämättömyys (Hanna-Leena Keskinen, Olli Ojala)

Keskinen ja Ojala esittelivät hyvän tilan (Liite 2, Liite 3) ja heikentämättömyyden (Liite 4, Liite 5) käsitteet ja niitä koskevia vaatimuksia ennallistamisasetuksen toimeenpanossa. Luontodirektiivissä ei ole määritelmää luontotyypin hyvälle tilalle, ja ennallistamisasetuksessa hyvä tila määritellään vain yleisellä tasolla. Hyvän tilan arviointi on kuitenkin keskeinen suojelutason arvioinnin osa. Komissio on tunnistanut määrittelyn haasteellisuuden, ja valmistelelee siihen ohjeistusta. Jokaiselle yksittäiselle luontotyyppille on sen hyvä tila määriteltävä luontotyypin omista lähtökohdista. Suojelutasoarvioinnissa hyvän tilan määrittämiseen käytetään monia aineistoja, joista keskeisimmät ovat suojelualueiden biotooppikuviotiedot (SAKTI) ja valtakunnan metsien inventointisarjat (VMI). Keskustelussa tuotiin esille tarve vertailla ja yhdenmukaistaa luontodirektiivin ja vesipuidedirektiivin tilaluokittelumenetelmiä, jotta esimerkiksi suurelta osin tuntemattomassa tilassa olevan karut ja kirkasvetiset järvet -luontotyypin tilan määrittely kävisi helpommin. Yhdenmukaistamista on jo alettukin tehdä hanketyönä. Syken EUBI-hankkeeseen sisältyy hyvän tilan arviointia kehittävä työpaketti, jonka tuotokset saadaan teemaryhmän käyttöön.

Teemaryhmälle kerrottiin, että Suomi on toimittamassa määräaikaan 19.2. mennessä komission ilmoitusta vaihtoehtoisten toimeenpanokeinojen käyttöönoton harkitsemisesta heikentämättömyysvelvoitteen täyttämässä. Keskusteltiin perusmuotoisen ja joustavan heikentämättömyysvelvoitteen täyttämistavan eroista, sekä joustavan tavan käyttöönotosta seuraavasta aiheutettujen yksittäisten heikentymistapausten seurantavelvoitteesta ja toisaalta niiden hyvittämisen toteuttamisesta eliömaantieteellisten alueiden mittakaavassa. Artiklan 7 nojalla yksittäisten luontotyyppiesiintymien hyvän tilan heikentäminen on sallittua uusiutuvan energian hankkeiden ja niillä tuotetun energian siirron mahdollistamiseksi. Puheenjohtaja totesi, että heikentämättömyysvelvoiteasiaan on palattava, kunhan jäsenmaat ovat jättäneet ilmoituksensa 19.2. Kysymyksiä herättää mm. heikentymisten seurantavelvoitteen alkaminen heti ilmoituksen jättöpäivästä (19.2.2025) lähtien tilanteessa, jossa luontotyyppien tilaa koskevia tietopuutteita on kuitenkin sallittua esiintyä vuoteen 2030 saakka. Tulkintaa komissiolta asetuksen soveltamiseksi olisi saatava pian, eikä vasta käytännön seurantavelvoitetapausten myötä. Etenkin ympäristölupaa edellyttävissä hankkeissa on syytä olla tarkkana, jotta huomataan heikentymisuhan alle joutuvat luontotyyppiesiintymät. Heikentämättömyysvelvoitteen tärkein tarkoitus on ylläpitää luontotyyppien hyvä tila.

5. EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset, esittely (Aija Kukkala)

Ennen ennallistamisasetuksen valmistelua Suomi valmistautui vapaaehtois pohjalta toimittamaan komissiolle EU:n biodiversiteettistrategian mukaiset sitoumukset v. 2024 loppuun mennessä. Sitoumukset sisältävät kaksi erillistä sitoumusta: suojelualueverkoston kehittämiseen tähtäävän nk. pinta-alasitoumuksen ja sitoumuksen luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien tilan parantamisesta. Jäsenmaiden vapaaehtois pohjalta antamia sitoumuksia oli tarkoitus käyttää komissiossa luonto- ja lintudirektiivien toimeenpanon mittarina. Kun ennallistamisasetusta alettiin valmistella, sitoumusten valmistelutyö osana toukokuussa 2020 voimaan tulleen biodiversiteettistrategian toimeenpanoa keskeytettiin, koska ennallistamisasetuksen katsotaan paljolti takaavan niiden tavoitteiden toteutumisen, joihin sitoumuksilla tähdättiin. Sitoumusten valmistelussa tehty mittava työ ei kuitenkaan mene hukkaan, koska laaditut tietoaineistot, mm. luettelot luontotyyppien tilan parantamiseen tarvittavista toimenpide-ehdotuksista ovat pitkälle mietittyjä ja nyt käyttökelpoisia kansallisen ennallistamissuunnitelman laadinnassa. (Liite 6)

6. Ennallistamispotentiaali suojelualueilla (Santtu Kareksela)

Santtu Kareksela esitteli Metsähallituksen Luontopalveluissa laadittuja arvioita siitä, kuinka paljon ennallistamista voidaan toteuttaa suojelualueiden puitteissa ja millä kustannuksilla (Liite 8). Esitetyt arviot perustuvat SAKTI:n tietoihin. Boreaalisten luonnonmetsien tärkein ennallistamistoimenpide on polttaminen ja merkittäviä aloja voidaan ennallistaa passiivisesti. Soita ennallistetaan oja tukkimalla, ja laajojakin suoalaita on mahdollista ennallistaa hyvin pienellä alalla tehtävillä toimenpiteillä. Helmi-ohjelman rahoitusta aiemmalla tasolla jatkamalla olisi mahdollista ennallistaa merkittäviä pinta-aloja suojelualueilla kymmenessä vuodessa; olennaista on rahoituksen tasaisuus ja ennustettavuus. Ennallistamisvauhdin merkittävä nostaminen Luontopalvelujen vastuulla olevilla suojelualueilla olisi haasteellista organisaation äskettäisen uudistumisen vuoksi.

Puheenjohtaja joutui poistumaan kokouksesta klo 14.39 kiireellisen tehtävän vuoksi ja luovutti tehtävänsä varapuheenjohtajalle.

Karekselan esitys herätti paljon keskustelua, mm. boreaalisten luonnonmetsien ennallistamisen keinoista ja luontotyyppien määrittelystä huonossa tilassa olevaksi vs. hävinneeksi, tasaikäisistä männiköistä palauttamistoimien kohteena, aapasuo-luontotyyppien tilan suhteen laajalti vallitsevasta tiedon puutteesta, purojen ja lähteikköjen taajasta ennallistumisesta soiden ennallistamisen sivutuotteena, toimenpiteiden tarpeesta suojelualueiden ulkopuolella suojelualueella sijaitsevien soiden ennallistamiseksi.

Asialistalla kohtana 7 ollut Prioritized Action Framework -esittely (Liite 8) jätettiin ajanpuutteen takia jäsenten oma-aloitteisesti perehdyttäväksi. Asialistan kohta 8 tuli käsitellyksi kohdassa 3.

Varapuheenjohtaja kiitti ryhmää aktiivisesta keskustelusta ja päätti kokouksen klo 15.31.

Liitteet:

- Liite 1 Luontotyyppiryhmät ja TR1 käsittelyaikataulu_Arvela.pdf
- Liite 2 Luontotyyppien hyvä tila_Keskinen 4.2.2025.pdf
- Liite 3 Muistio Luontotyyppien hyvä tila_Hanna-Leena Keskinen.pdf
- Liite 4 Heikentämättömyysvelvoite TR1_Ojala 4.2.2025.pdf
- Liite 5 Muistio_heikentämättömyysvelvoite_ennallistamissuunnitelma.pdf
- Liite 6 EUn_bd-strategian_sitoumukset_Kukkala_4.2.2025.pdf
- Liite 7 Suojelualueiden ennallistamispotentiaali_Kareksela_4.2.2025.pdf
- Liite 8 PAF toimintaohjelma 2021–2027_tauustamateriaali.cx.pdf